

ERNSTIG VERWARDE PERSONEN

Knelpunten en dilemma's

Inleiding

Verwarde personen. Het is de laatste tijd een begrip geworden dat niet meer weg te denken is uit de samenleving. Het aantal incidenten, de overlast en de dreiging die deze groep mensen veroorzaakt blijft stijgen. Vele organisaties en instellingen bekommeren zich om deze moeilijke doelgroep. In veel gevallen is deze zorg voldoende. Maar er zijn ook mensen die zoveel problemen veroorzaken en tegelijkertijd zoveel problemen hebben dat er meer nodig is. Deze groep mensen met Ernstig Psychiatrische Aandoeningen (EPA) wordt besproken in het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond. Als procesregisseur zit ik hier wekelijks om tafel met onze ketenpartners uit het sociale, civiele en strafrechtelijke domein. Allemaal met hetzelfde doel: voor deze groep mensen een goed plan van aanpak maken zodat zij terecht komen op de juiste plek, waar zij de juiste zorg krijgen. Zodat zij geen overlast meer veroorzaken in de maatschappij. Maar over wie hebben we het eigenlijk precies? En welke knelpunten komen in deze overleggen aan het licht? Iedere dag lopen professionals tegen dilemma's aan, die een adequate aanpak van deze groep mensen in de weg staan. Om inzicht te krijgen in de werkwijze én in de doelgroep hebben wij een aantal casussen op papier gezet. Wat gaat er goed in de aanpak en wat niet? En uiteindelijk de vraag: wat kan (en moet) er op operationeel en bestuursniveau gedaan worden om verwarde personen de juiste aanpak te geven? Zodat zij structureel op een plek terecht komen, waar zij op hun eigen manier hun leven op orde kunnen krijgen en de overlast en dreiging op straat afneemt.

Francine Loos – procesregisseur Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond

“Binnen de groep verwarde personen is er een kleine groep mensen die enorm agressief en dreigend is. De problematiek van deze mensen is zo complex dat een gezamenlijke aanpak nodig is. Daarom werken alle ketenpartners samen aan een zeer intensieve, persoonsgerichte aanpak. De groep ernstig verwarde personen waar we het over hebben, veroorzaakt veel onrust en dreiging in de samenleving. Daarnaast hebben zij zelf ook veel problemen. Achter ieder incident dat in de krant staat of waar we in de samenleving getuige van zijn, gaat een verhaal schuil. Met deze storytelling wordt inzicht gegeven in de doelgroep. Daarnaast wordt aangetoond waar we tegenaan lopen en wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. De belangrijkste les die ik als burgemeester trek na het lezen van deze verhalen en de toelichting, is dat nogmaals wordt aangetoond hoe enorm belangrijk de samenwerking tussen alle partijen is om de aanpak te laten slagen”.

Bram van Hemmen - burgemeester van Sliedrecht en voorzitter regionaal overleg verwarde personen

Bryan

'Terugval ligt op de loer'

Bryan is een 38-jarige veelpleger. Zijn strafblad is een opeenstapeling van huiselijk geweld, vernieling en mishandeling. Hij heeft meerdere kinderen bij verschillende vrouwen. 'Maar niemand wil mij zien. Iedereen wordt bij mij weggehouden, zelfs mijn eigen kinderen! Ze zeggen dat ze bang voor mij zijn, maar wat doe ik dan?' Angst en eenzaamheid strijden om voorrang in zijn hoofd, met ernstig agressief gedrag en bedreigingen tot gevolg.

Bryan komt voor het eerst in beeld bij het Veiligheidshuis in 2014. Op dat moment loopt een langsturende stalking-zaak op zijn einde. Uit een psychiatrisch rapport blijkt dat Bryan een angststoornis met psychotische aanvallen en een fors agressie-regulatie probleem heeft. In de rechtszaal fluistert hij meerdere keren: 'childkidnapping,' en maakt hij van zijn hand een pistool dat hij tegen zijn slaap houdt. Hij krijgt onder meer een contactverbod en locatieverbod opgelegd. Zijn kinderen blijven angstig en zijn bang dat hij ineens toch weer voor de deur staat. Bij een van de kinderen leidt deze angst zelfs tot PTSS.

Psychoses

Na een verblijf van een jaar op Paramaribo, keert hij in juli 2015 weer terug naar Nederland. Niet lang daarna wordt hij opgepakt omdat hij zijn moeder bedreigd heeft. Hij is stoned en weer in een psychose terecht gekomen. Vanwege zijn verleden wordt zijn

casus aangemerkt als complex. Hij wordt besproken en krijgt een aanpak in het Huiselijk Geweld-overleg. In september 2015 wordt in dit casuoverleg geconstateerd dat vrijwillige hulpverlening een gepasseerd station is. Het is een kwestie van tijd voor Bryan weer iemand bedreigt, of erger: iets aandoet. Hij komt op de EPA-lijst te staan en wordt in het EPA-overleg besproken. Hamvraag: is drang mogelijk?

Geflipt

Ondertussen heeft Bryan een nieuwe vriendin. In november 2015 gaat het ook met haar mis. Tijdens het boodschappen doen wordt zij aangesproken door een vreemde man, die haar vraagt waar het brood ligt. Bryan flipt en denkt dat ze vreemdgaat. Hij bedreigt haar en grijpt haar bij de keel. Ze gaat overstuur naar huis, waar haar kinderen haar opvangen. De deur gaat op slot en de gordijnen dicht. Een uur later staat hij schreeuwend voor de deur: 'Doe open

of ik breek de deur open!' Als ze uiteindelijk denkt dat hij gekalmeerd is en de deur open doet, ontardt het weer in een ruzie en bijt hij haar in het gezicht. De burens bellen de politie en hij wordt opgepakt.

Beschermde setting

Bryan is een gevaar voor zichzelf en voor zijn omgeving en wordt opgenomen in psychiatrisch ziekenhuis Delta. Zijn agressieve gedrag naar de medewerkers maken zijn verblijf hier echter onhandelbaar. Als zijn vriendin op bezoek is denkt hij dat zij samenwerkt met de geheime dienst en dat zij hem af luistert. Hij draait door en slaat en bijt een medewerker. Het is voor de instelling de druppel. Er wordt aangifte gedaan en op basis van een Rechterlijke Machtiging (RM) wordt hij geplaatst in de Oostvaarderskliniek, een TBS-kliniek met een hoog beveiligingsniveau. Hier is hij verdrietig en huilt hij veel. Hij is teruggetrokken, maar niet agressief en het gaat redelijk goed met hem. De beschermde setting is duidelijk wat Bryan nodig heeft om geen overlast te veroorzaken. Maar binnen houden kan niet zomaar.

Gevaar

Op 16 augustus 2016 liep zijn RM af. Hij heeft inmiddels weer een nieuwe vriendin, maar woont niet bij haar. Zij heeft drie kinderen, maar deze komen niet in contact met Bryan. Veilig Thuis is langs geweest en geeft aan dat deze dame voor zichzelf opkomt en de kinderen inderdaad bij hem weg houdt. De situatie lijkt gestabiliseerd, maar hierin schuilt juist ook het gevaar. De kans dat hij weer gaat gebruiken, is groot. En de kans op psychoses dus ook. Het kan ieder moment weer misgaan. En als het mis gaat, gaat het bij Bryan ook altijd goed mis. Terugval ligt dus op de loer.

Het Veiligheidshuis

In 2014 wordt de casus op ZSM* aangemerkt als complex. Hij wordt vervolgens besproken op het casuoverleg huiselijk geweld in het Veiligheidshuis. Later verhuist zijn casus vanwege het verwarde gedrag van Bryan naar het EPA-overleg. In het Veiligheidshuis wordt een plan van aanpak voor hem gemaakt. In juni 2015 krijgt hij een contactverbod en een locatieverbod van twee jaar opgelegd. Hij wordt geplaatst in het psychiatrisch ziekenhuis Delta. De dochter van zijn vriendin krijgt het elektronisch alarmsysteem Aware en voelt zich hiermee een stuk veiliger.

In 2016 gaat het weer mis: hij bedreigt, mishandelt en bijt een medewerker van Delta. Bryan krijgt een Rechterlijke Machtiging opgelegd en in het casuoverleg wordt direct overlegd waar hij naartoe kan. Hij wordt niet veel later opgenomen in de Oostvaarderskliniek. Ondertussen doet Veilig Thuis onderzoek naar de veiligheid van de kinderen van zijn nieuwe vriendin. Het Crisis Interventie Team van Jeugdbescherming (CIT) maakt afspraken met zijn nieuwe vriendin en kijkt of er een aanmelding bij Jeugdbescherming Rotterdam-Rijnmond komt. De gemeente kijkt of het mogelijk is om een voorwaarde aan Bryans uitkering te koppelen. Het OM ziet dat er nog een hoger beroep loopt en kijkt of er nog iets in zijn bijzondere voorwaarden opgenomen kan worden. Zorgorganisatie Antes laat weten wanneer en onder welke voorwaarden hij terugkeert in de samenleving, zodat alle partners hiervan op de hoogte zijn. De procesregisseur houdt in terugkerende casuoverleggen in de gaten of iedereen zich houdt aan de gemaakte afspraken.

Iedereen levert input om tot een plan te komen, dat van start gaat zodra hij vrijkomt. Mogelijke scenario's en interventies worden besproken en naast een plan A wordt ook een plan B opgesteld. De procesregisseur overziet het geheel, kijkt hoe de casus zich ontwikkelt en hoe de interventies uitwerken. Indien nodig, wordt het plan aangepast. Want ook al lijkt het nu goed te gaan, het is belangrijk om Bryan vast te houden en niet meer los te laten, zodat er kan worden ingegrepen voordat het weer mis gaat.

** ZSM is een methodiek van de strafketen, onder regie van het OM. Iedereen die is aangehouden voor veelvoorkomende misdrijven, zoals auto-inbraak, winkeldiefstal en vernieling, wordt binnen zes uur beoordeeld. Het doel? Zo snel en betekenisvol mogelijk de meest passende afdoeningsmogelijkheden toepassen. Dit kan straf zijn, maar ook een alternatieve of aanvullende interventie.*

Geoffrey

'Complexe vicieuze cirkel'

De 28-jarige zwaar verslaafde, stelselmatige dader Geoffrey groeit op in Capelle aan den IJssel. Tot zijn zestiende gaat het redelijk goed met hem: een stoere puber die weliswaar af en toe een joint rookt, maar die een opleiding volgt en zonder problemen bij zijn ouders woont. Dan gaat het mis: hij krijgt een ernstig auto-ongeluk en raakt in coma. Om zijn leven te redden moet hij een hersenoperatie ondergaan. Een ingreep met verstrekkende gevolgen. Hierna heeft hij namelijk geen controle meer over zijn impulsen en agressieve gedrag. Met alle gevolgen van dien. 'Als ik boos word, heb ik geen rem. Achteraf heb ik spijt, maar op dat moment kan ik de wereld wel in brand steken.'

Na zijn ongeluk gaat het in rap tempo de verkeerde kant op met Geoffrey. Hij komt in aanraking met harddrugs en gaat naast cannabis ook XTC en cocaïne gebruiken. Op 19-jarige leeftijd raakt hij in de ban van speed, waar hij al snel zwaar verslaafd aan raakt. Geoffrey: 'Als ik drugs gebruik, ben ik in een andere wereld. Even weg van al mijn problemen.' Ironisch, want hij ziet tegelijkertijd ook zelf in dat de speed hem juist problemen oplevert. Door zijn hersenbeschadiging kan Geoffrey impulsen maar moeilijk onder controle krijgen en het gebruik van drugs maakt dit alleen maar erger. 'Eerst voel ik me juist heel chill, maar er hoeft maar iets te gebeuren en ik ontplof.' Onder invloed wordt hij erg agressief, waardoor de recidive en het gevaar voor hemzelf en anderen toenemen. Zijn verslaving moet worden aangepakt, maar hulpverleners vragen zich af in hoeverre afkicken haalbaar is in verband met zijn hersenletsel.

Psychiatrisch rapport

In een psychiatrisch rapport uit februari 2011 staat dat Geoffrey leidt aan 'een ziekelijke stoornis van zijn geestvermogen in de vorm van cognitieve- en gedragsstoornissen, ten gevolge van traumatische hersenbeschadiging, naast een ernstige verslaving aan cannabis en amfetamine.' Het advies luidde toen: klinische behandeling, plaatsing in een instelling voor beschermd wonen en gestructureerde dagbesteding. Maar plaatsing zonder forensische titel is moeilijk. De jaren verstrijken en een lange hulpverleningsgeschiedenis volgt. Hij wordt regelmatig opgenomen en komt vaak in aanraking met de politie. Meestal voor vernieling, drugsbezit of mishandeling. Hij wordt meerdere keren middels IBS opgenomen. 'Af en toe word ik opgepakt en moet ik de bak in. Dat is geen pretje, maar daar weet ik wel waar ik aan toe ben. De regels zijn duidelijk. Ik moet daar doen wat van mij gevraagd wordt, net zo lang tot mijn straf er weer op zit en ik weer naar buiten mag.'

Keer op keer

Begin 2015 wordt hij opgenomen in TBS-kliniek de Woenselse Poort, als onderdeel van zijn bijzondere voorwaarden. Dat gaat negen maanden goed. Geoffrey lijkt goed te gedijen in deze strikte setting. Maar dan raakt hij zijn tas –met daarin zijn spullen om GHB te maken- kwijt. Hij gaat door het lint en slaat alles kort en klein. Hij heeft zijn agressie niet onder controle en is niet te handhaven. Zijn hersenbeschadiging breekt hem keer op keer op. Geoffrey wordt opgepakt door de politie en de rechter legt hem als bijzondere voorwaarden beschermd wonen op. Hij vertrekt naar een woonvorm in het zuiden van het land. Dan komt er begin maart 2016 een politiebericht binnen: Geoffrey is met een tas bier onderweg van Rotterdam naar Breda. Hij is luid en valt medereizigers lastig. De alarmbellen gaan direct af, want hoe meer hij drinkt, hoe agressiever hij wordt. Hij kan in Tilburg opgepakt worden vanwege een straf die hij nog moet uitzitten. De afwezigheid van een strikt kader zorgt er iedere keer voor dat het steeds weer de verkeerde kant opgaat met Geoffrey. In april wordt hij dan ook weer opgepakt voor een zware mishandeling. 'Ik kon niet anders; het was hij of ik. Wat kon ik doen? Ik moest mezelf verdedigen.' Hij zit op dit moment nog twee maanden in detentie.

Het Veiligheidshuis

Uit de vele opnames die Geoffrey in de loop der jaren heeft gehad, blijkt dat hij het beste functioneert in een hoog gestructureerde en hoog beveiligde setting, waar hij voor lange tijd kan blijven. Maar dit is lastig door zijn complexe problematiek. Zijn hersenletsel gaat niet meer weg en dus zal zijn agressie nooit te reguleren zijn. De grote vraag is: waar kan hij structureel naartoe en wie gaat dit financieren? Deze vraag staat dan ook centraal in het casusoverleg in het Veiligheidshuis, waar Geoffrey wekelijks besproken wordt. De partners hebben hier met elkaar een plan van aanpak voor hem gemaakt. Het lange-termijn-doel is om Geoffrey in een NAH-setting* geplaatst te krijgen. De procesregisseur legt de gemaakte afspraken vast in het registratiesysteem vPGA, waar alle partners toegang toe hebben, en monitort wekelijks of de afspraken worden nagekomen en wat de status van Geoffrey is.

Het is niet gemakkelijk en kost veel tijd om Geoffrey structureel geplaatst te krijgen. In de tussentijd gebeurt er van alles in zijn leven. Alle partners houden vinger aan de pols en in het casusoverleg wordt continu bijgestuurd. Is er een incident bij de instelling waar hij op dat moment geplaatst is? Dan krijgt de procesregisseur een telefoontje en kan deze gelijk schakelen met de politie en/of het OM. Het incident wordt op tafel gelegd en met elkaar wordt een (tussen) oplossing bedacht. Voordat de juiste plek is gevonden voor Geoffrey, is er nog een hoop bijsturing nodig om te zorgen dat hij in de tussentijd geen overlast veroorzaakt of misdrijf pleegt. In het Veiligheidshuis blijft hij in beeld. Zo lang en intensief als nodig is.

* Een NAH-setting is een instelling voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel.

Samir

'Gevaar voor zichzelf, zijn directe omgeving en de gehele samenleving'

Al op jonge leeftijd komt de inmiddels 25-jarige Samir vanuit Angola naar Nederland. Zijn biografie vertoont een aantal onbeschreven bladzijden. Zo twijfelt hij of zijn moeder, met wie hij eigenlijk geen contact wil, daadwerkelijk zijn moeder is. Hij is daarnaast onzeker over de juistheid van zijn geboorteland en -datum. 'Als je weinig tot niets weet van je afkomst, doet dat wat met je. Dat wens ik niemand toe.'

Samir is al vanaf jonge leeftijd in psychiatrische behandeling en komt ook al snel in aanraking met de politie. Hij bedreigt zijn moeder en steekt het ouderlijk huis in de fik. Het is het begin van een leven vol behandelingen en detenties. Hij leidt een zwerfend bestaan en wordt vaak aangehouden op grond van zijn verwarde gedrag. 'Soms vind ik een dak boven mijn hoofd, maar meestal slaap ik op straat. Dan zie je ze kijken. Alsof ik niks ben!' Het maakt hem zo kwaad dat hij de toevallige voorbijgangers verbaal te lijf gaat en dreigt neer te steken. Het contact met zijn moeder is slecht en er is geen 'sociaal systeem' dat hem omringt. Ook in de daklozenopvang kan Samir zich niet staande houden. Tijdens een

van zijn detenties heeft Samir een traumatische ervaring opgedaan. Mogelijk is er sprake geweest van (seksueel) misbruik, maar daar wil hij zelf niets over kwijt.

Psychiatrisch beeld

De kwetsbare Samir heeft zich nooit kunnen hechten en is bang om verlaten te worden. 'Ik ben eenzaam en voel me nergens thuis. De hele wereld heeft mij in de steek gelaten. Wat heeft mijn bestaan nog voor zin?' Hij vertoont alle tekenen van schizofrenie en zijn cannabisafhankelijkheid lijkt de psychotische belevingen

te verergeren. Hij krijgt medicatie en er is verschillende keren een dwangbehandeling gestart. Samir heeft een laag zelfbeeld en weinig vertrouwen in zijn eigen kunnen. Hij wil bijvoorbeeld niet meewerken aan een IQ-test. 'Wat heeft dat voor zin? Ik ben toch dom.' Zijn gedrag is regelmatig dreigend en/of agressief, zeker wanneer de psychotische symptomen toenemen. Het blijft dan niet alleen bij dreigen of dwingend gedrag. Tijdens een opname bij een GGZ-instelling gaat het flink mis en steekt hij de kerstboom in brand. 'Laat de hele tent maar affikken!' horen medewerkers hem roepen.

Waar naartoe?

Hij komt weer terecht in de gevangenis. Daar wacht na een paar weken de isoleercel voor de zoveelste keer op hem, omdat hij vecht met het personeel. Eenmaal weer buiten rijst de vraag: waar kan hij naartoe? Zijn straf zit erop, maar zijn RM is nog niet afgelopen. Terug naar de GGZ-instelling is geen optie, omdat hij een gevaar vormt voor de medewerkers en medepatiënten. Een plek vinden is belangrijk voor hem, maar vooral ook voor de veiligheid van zijn omgeving en de samenleving in het algemeen. Want als hij weer gaat zwerven, is hij een gevaar voor iedereen.

Het Veiligheidshuis

Verdere behandeling is noodzakelijk, maar Samir gaat daar uit zichzelf niet aan meewerken. De verwachting is dat hij met een dwangbehandeling wel adequaat behandeld kan worden. In het casusoverleg in Veiligheidshuis is vanuit alle partijen alle informatie naast elkaar gelegd. Duidelijk wordt dat een aantal behandelroutes inmiddels een 'gepasseerd station' is. Bij alle partijen is duidelijk dat Samir in een instelling geplaatst moet worden, maar financiering is het grote probleem. Totdat er hier een oplossing voor gevonden is, moet er nu gehandeld worden om Samir van de straat te houden. De (flink uitgedunde) opties worden op een rijtje gezet en een aanmelding bij forensisch psychiatrisch centrum De Oostvaarderskliniek lijkt de meest reële oplossing voor nu. Een van de partners probeert hier een plek voor hem te regelen. Tegelijkertijd wordt in het kader van een plan B de Kliniek Intensieve Benadering benaderd door een van de andere partners, voor het geval de Oostvaarderskliniek geen plek heeft voor Samir. De procesregisseur houdt vinger aan de pols. Mocht plan A niet doorgaan, kan gelijk doorgepakkt worden naar plan B. Ondertussen blijft de procesregisseur, samen met de andere partners, zoeken naar mogelijkheden om een definitieve plek voor Samir in een hoog beveiligde setting gefinancierd te krijgen.

Jari

'Eenmaal uit de gestructureerde setting gaat het steeds weer mis'

Op 7-jarige leeftijd wordt de Vlaardingse Jari uit huis geplaatst vanwege de verslaving en het seksueel misbruik door zijn ouders. Het is de start van een leven in kindertehuizen, (jeugd)-detentie en verslavings- en GGZ-instellingen. Inmiddels is Jari 31 jaar en zwerft hij al jarenlang door de stad met zware psychische klachten. Gedwongen verblijf in tal van instellingen en Penitentiaire Inrichtingen is het enige dat zijn zwerfende leven soms doorbreekt.

Jari is meer dan bekend bij vele instanties, waaronder de politie. Gewelddelicten vormen in zijn leven een rode draad. Al vanaf de zeer jonge leeftijd van 14 jaar is hij tientallen keren veroordeeld voor diefstal en mishandeling en heeft hij vele gebiedsverboden opgelegd gekregen. Ondanks alle veroordelingen, is hij niet bij machte om na het uitzitten of betalen van een straf zijn leven te veranderen. 'Als ik weer voor de zoveelste keer in de bak zit, wil ik mijn leven wel beteren. Maar als ik er dan ook echt uit ben, lukt dat toch steeds weer niet.' Een vicieuze cirkel van problemen, misdrijven en veroordelingen.

Van instelling naar instelling

Zijn onvermogen om zelf zijn leven te veranderen, komt onder meer doordat hij verstandelijk beperkt is. Ook een steunend sociaal netwerk ontbreekt. Hij heeft een ernstige persoonlijkheidsstoornis en vlucht al bijna zijn hele leven in drank –en drugsgebruik. Af en toe slaat hij door en wordt hij psychotisch, vooral als hij drugs heeft gebruikt. 'Dan ben ik even helemaal ergens anders, dat is fijn.' Maar vaak is dit juist ook het moment dat het weer mis gaat en hij weer wordt opgepakt door de politie. Dan volgt een opname en gaat het weer even beter met Jari. Maar wanneer hij na de opnames weer op straat komt te staan, is het slechts weer wachten op de volgende melding.

Baat bij structuur

Het organiseren van klinische zorg bij de reguliere GGZ-instellingen is voor Jari niet mogelijk, omdat zijn problematiek te zwaar is. Hij is door zijn gedrag moeilijk te begeleiden en heeft veel behoefte aan een zwaar gestructureerde setting. In november 2011 wordt hij opgenomen in de Forensisch Psychiatrische Kliniek. Binnen deze gestructureerde setting functioneert hij op redelijk niveau. Maar als zijn straf erop zit gaat het, net als alle voorgaande keren, in rap tempo slechter en dreigt het op alle fronten fout te gaan. Ook zijn plaatsing in de Beter Leven Kliniek in Drenthe verloopt op dezelfde manier: het gaat in eerste instantie goed, maar zodra hij de structuur kwijt is, vervalt hij direct in zijn oude gedrag. Met alle gevolgen van dien.

Neerwaartse spiraal

In de Beter Leven Kliniek wordt zijn situatie op een gegeven moment onhoudbaar. Hij komt weer in een neerwaartse spiraal terecht en zijn dealergedrag, middelengebruik en het onder druk zetten van mensen neemt weer toe. Ook bedreigt hij zijn familie. De kliniek wil zijn RM echter niet verlengen, dus dient geen aanvraag in. Tijdens zijn verlof gaat het weer helemaal mis. Op een zomerse dag loopt hij door een drukke horecastraat. Zijn pad kruist die van een man op weg naar een van de terrasjes. Jari vindt dat hij wel wat kleingeld kan missen. Als de man dit niet wil geven, slaat Jari door en geeft de man een flinke stoot in zijn gezicht. Een omstander belt de politie en Jari wordt meegenomen. De geschiedenis herhaalt zich voor de zoveelste keer.

Het Veiligheidshuis

Het verhaal van Jari is een schoolvoorbeeld van iemand die veel problemen veroorzaakt maar zelf ook veel problemen heeft. Hij is een bekende bij vele hulpverleners –en instanties. Toch is de juiste plek voor hem nog niet gevonden. De maatregelen en de gedwongen opnames die hij opgelegd krijgt, zijn steeds tijdelijke oplossingen. De ene straf volgt de andere op, maar het probleem wordt niet opgelost. De vicieuze cirkel moet worden doorbroken. In het Veiligheidshuis wordt de complexe casus van Jari besproken in het casuoverleg. Alle partners delen de informatie die van belang is en met elkaar wordt een plan van aanpak opgesteld. Het doel? Een langdurig verblijf in een instelling voor verslaafden en verstandelijk beperkten. Het probleem? Voor deze groep mensen zijn weinig plekken beschikbaar en de plaatsen die er zijn, zijn kostbaar.

Om plaatsing toch voor elkaar te krijgen, worden met alle partners afspraken gemaakt. De procesregisseur legt de afspraken vast en houdt in de gaten of iedereen doet wat er moet gebeuren. Iedereen gaat tegelijkertijd aan de slag met hetzelfde doel. In de tussentijd zit Jari niet stil... Het is daarom belangrijk dat hij in casuoverleg steeds weer besproken wordt: hoe gaat het met hem? Zijn er problemen, dan worden deze direct aan tafel besproken en aangepakt. De ene keer zal de politie in actie moeten komen, de volgende keer ligt die taak bijvoorbeeld bij de toezichthouder van de reclassering of bij de gemeente. De procesregisseur is de saté-pen die alle partners bij elkaar houdt. De casus wordt net zo lang en intensief als nodig aangepakt en bijgestuurd. Alles om met elkaar tot het einddoel te komen: Jari op de juiste plek krijgen, zodat hij geen probleem meer is voor zichzelf, voor de verschillende partners en vooral voor de maatschappij.

In september 2015 hebben het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Vereniging Nederlandse Gemeenten het landelijke aanpaksteam Verwarde Personen geïnstalleerd. Met behulp van negen bouwstenen hebben zij een invulling gegeven aan het begrip 'sluitende aanpak'. De bouwstenen sluiten aan bij verschillende fases, die er (kunnen) zijn wanneer iemand verward gedrag vertoont. In het Veiligheidshuis zijn een aantal bouwstenen cruciaal. Dat blijkt wel uit de voorbeeldcasussen in deze brochure. Als we de bouwstenen en de casussen bekijken, ontstaat een mooi beeld van de aanpak: wat gaat goed en wat moet verbeterd worden?

Inbreng mensen met een verward gedrag

De persoon om wie het gaat is zelf niet aanwezig bij de bespreking van het plan van aanpak. Zijn mening wordt wel meegenomen door de verschillende partners, zoals de reclassering en de gemeente. In een strafrechtelijk kader is deze inbreng logischerwijs minder groot dan in een vrijwillig kader. Signalen van de omgeving worden altijd meegenomen in de bespreking. Soms wordt ook actief gezocht naar inbreng van omgeving. Zij staan immers dicht bij de persoon.

Beoordeling en risicotaxatie

Op heel veel verschillende plekken en manieren komen verwarde mensen in beeld die beoordeeld moeten worden: hebben ze de juiste zorg en de juiste aanpak? Voor verwarde personen die aangehouden worden, lijkt dit nu goed geregeld. Binnen het Veiligheidshuis is het Keten Informatie Bureau opgericht. Hier wordt een uitgebreide check uitgevoerd. Er zijn echter nog veel andere manieren waarop mensen in beeld komen. De beoordeling, waarbij gebruik gemaakt wordt van informatie van andere partners, blijkt dan vaak niet zo gestructureerd uitgevoerd te worden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij mensen die onder behandeling zijn in de GGZ of bij mensen die in beeld zijn van het wijkteam.

Toeleiding

De samenwerking tussen de partners voor de doelgroepen van het Veiligheidshuis verloopt in de meeste casussen goed. Hoe verschillend de achtergrond en het kader van de partners ook zijn: er is een grote bereidheid en ervaren noodzakelijkheid om samen te werken voor de beste aanpak voor de persoon en voor de maatschappij. GGZ is een vaste partner geworden in het Veiligheidshuis. Dit wordt ook uitgebreid naar de doelgroepen radicalisering en huiselijk geweld. Met de LVB-partners in de regio (partners die werken met mensen met een licht verstandelijke beperking) is er een prille samenwerking, die nog concreet wordt ingevuld.

Passende ondersteuning zorg en straf

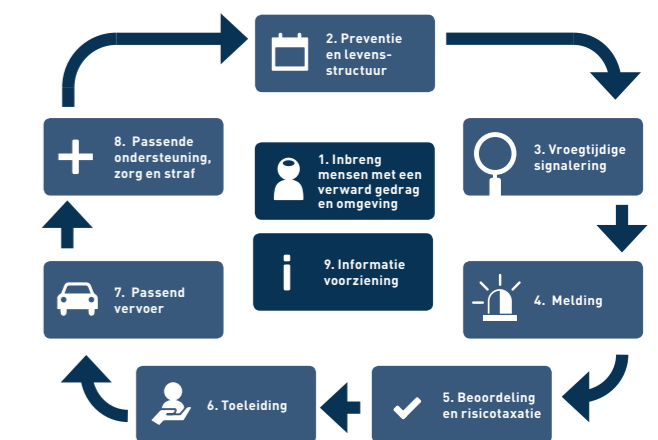
Wanneer een geneeskundige verklaring wordt opgesteld voor een BOPZ-traject, wordt niet geïndiceerd welke (beveiligde) zorg nodig is. In de praktijk is dan vaak niet duidelijk welk beveiligingsniveau nodig is. Hierdoor kunnen verwarde personen op de verkeerde plek in de GGZ terecht komen. Doordat het juiste beveiligingsniveau dan ontbreekt, kunnen er dreigende situaties ontstaan. In verschillende casussen, zoals bij Bryan en Jari, komt het tekort aan hoog beveiligde zorg zonder strafrechtelijk kader naar voren. Deze zorg kan op verschillende momenten van belang zijn: na detentie, als crisisinterventie, bij een langdurig verblijf of bij een langdurige behandeling. Voor de continuïteit van zorg is een voorziening waar onze regio aanspraak op kan maken hard nodig.

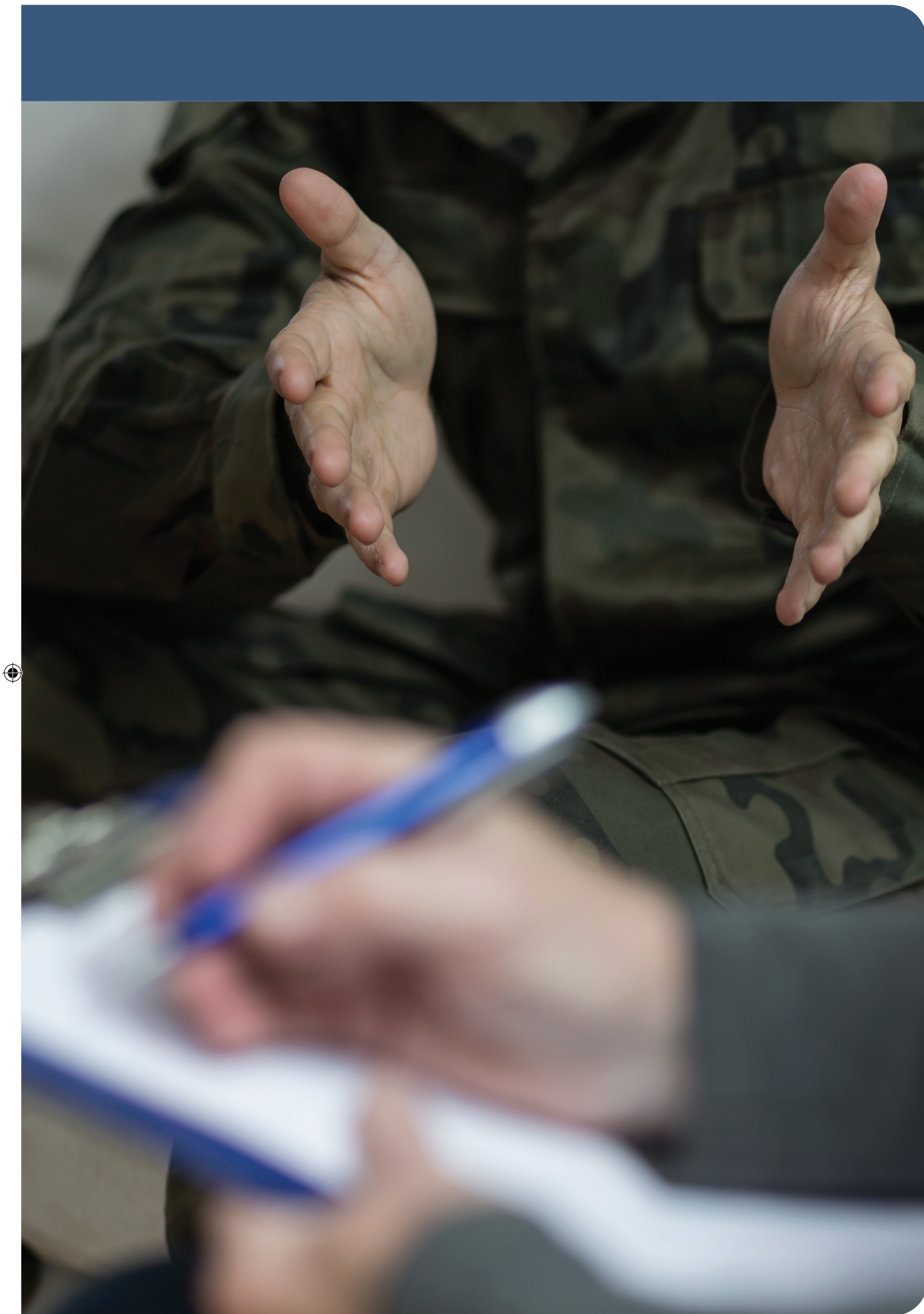
Passende ondersteuning zorg en straf voor LVB

Problematiek bij verwarde personen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB), die stevige strafbare feiten plegen, is lange tijd onderbelicht geweest. De aandacht daarvoor is nu toegenomen, waardoor er ook meer zicht komt op de uitvoeringsproblemen ten aanzien van indicaties en plaatsingen. Een Licht Verstandelijke Beperking moet voor het achtste levensjaar vastgesteld worden om een WLZ-indicatie (Wet Langdurige Zorg) te krijgen. Voor een groot deel van deze groep wordt het echter pas na het achtste levensjaar duidelijk dat dit een oorzaak is van het problematische gedrag. Daarnaast zijn het tekort aan aanbod (te weinig doorstroom) en het ontbreken van de mogelijkheid om de financiering uit te breiden problematisch.

Informatievoorziening

Het delen van informatie over personen vanuit de verschillende partners, zoals het OM, GGZ en gemeente, gaat goed. Dit komt onder meer omdat de privacy-convenanten voor de doelgroepen van het Veiligheidshuis goed geregeld zijn. Daarnaast is ook de bereidheid van de partners om samen te werken en afspraken te maken groot. Dit is belangrijk, omdat een goede aanpak hiermee staat of valt. De volgende stap is dat we de informatie zo vroeg mogelijk beschikbaar moeten krijgen, dus bij de agent op straat of bij de crisisdienst.

VASTPAKKEN EN NIET MEER LOSLATEN

In het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond werken de volgende partners samen:

Gemeenten Rotterdam-Rijnmond, Openbaar Ministerie, Politie, Dienst Justitiële Inrichtingen, Reclassering Nederland, Bouman GGZ, Leger des Heils, Raad voor de Kinderbescherming, Halt, Slachtofferhulp Nederland, UWV, Antes, Bavo Europort, Veilig Thuis Rotterdam-Rijnmond, Jeugdbescherming Rotterdam-Rijnmond, William Schrikkergroep, Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie, Fivoor, Ipse de Bruggen, de Waag, GGZ Delfland, ASVZ, Zuidwester, Perspektief en Mozaïk-Pameijer.

CONTACT

010 267 33 55
veiligheidshuis@rotterdam.nl
www.veiligheidshuisrotterdam.nl

Bezoekadres

Marconistraat 2
3029 AK Rotterdam

Postadres

Postbus 25313
3001 HH Rotterdam

Dit is een uitgave van het Veiligheidshuis
Rotterdam-Rijnmond.

VEILIGHEIDSHUIS | Rotterdam Rijnmond